

Bygg en stark Kulturstad

Kulturpolitiska visioner

Vänsterpartiet
Norrköping

Vad menar vi med visioner?

Vi kallar denna skrift för Kulturpolitiska visioner för Norrköping. Vad menar vi med det? Under 2023-2024 styrde Moderaterna och SD Norrköping och ett av deras främsta mål var att angripa vårt starka och levande kulturliv. De skar ner på allt från symfoniorkestern och föreningsbidragen till fritidsgårdarna. De höjde avgifterna till kulturskolan och hotade biografen Cnema med nedläggning. De privatiserade driften av Louis De Geer konsert och kongress och hotade med hyreshöjningar för kulturutövare samt kraftiga nedskärningar på biblioteken. Under det dryga år som kulturkriget varade så deltog vi i vänstern med full kraft i motståndet, det var många demonstrationer och heta politiska debatter. I början av 2025 föll höger/SD-styret i Norrköping efter att övriga partier enat sig mot Moderaterna och Sverigedemokraterna. Under den dramatiska tiden såg Vänsterpartiet också till att via hårda förhandlingar rulla tillbaka högerens och SD:s försämringar för kulturlivet.

Vi tycker dock inte att det räcker med att göra motstånd eller att vi lyckades rädda kulturen från de värsta nedskärningarna. Det behövs konstruktiva och positiva alternativ till högerens ständiga angrepp mot kulturen på alla nivåer. Under 2024 genomförde Vänsterpartiet Norrköping därför en lång rad öppna möten för att ta fram visioner för vad en seriös och kraftfull kulturpolitik skulle kunna innebära för Norrköpings kommun. Diskussionerna, idéerna och planerna var storslagna och spretiga – precis som det ska vara. Denna färdiga skrift lyfter allt från ambitiösa förslag om ett nytt stort kulturhus till enklare saker som mer konst i skolan. Vi hoppas att idéerna här ska leva länge och genomföras en efter en. Norrköping kan bli en kommun med ett starkt, fritt och levande kulturliv, en svensk och europeisk förebild.

Vänsterpartiet Norrköping 2025

Text: Stefan Jonsson i samarbete med partiföreningens medlemmar

Illustrationer: Stefan Teleman, "Chaplins piruetter"

Varför kultur ?

Människor har alltid sjungit, tecknat, berättat, dansat, idrottat, spelat och skapat. Det finns inget samhälle som inte tolkat sin samtid och sitt förflutna i kulturens olika gestaltningar. Kulturen gör världen fattbar och ger livet mening. Den lär oss att använda fantasin, se tillvaron från många perspektiv, lyssna till andra röster och förstå att livet vi lever inte är det enda möjliga. Kulturen gör oss till fria individer med mod att växa och förändras. Kulturen har sin kärna i människors förmåga till fritt skapande, och den rymmer allt från syjuntor, cirkus, språkcirklar och fotboll till sportfiske, motorklubbar, jazz och poesi. Den glädje och njutning som kulturen skänker oss kommer ur känslan av att skapa mening och värde tillsammans med andra, och uppleva hur världen kunde vara annorlunda, kanske rent av bättre än den är. Kulturen är samhällets hjärta, som låter oss mötas och känna världen. Kulturen är också samhällets hjärna, som gör att vi förstår den.

Kulturkommunen Norrköping

Vi i Vänsterpartiet anser att Norrköping ska vara en kommun med ett fritt och levande kulturliv. När invånarna får tillgång till skapande, bildning, konst, idrott, natur och musik, när det finns arenor och mötesplatser för kulturliv, föreningsliv och trossamfund, då blir Norrköping en trygg, vacker, rolig och jämlik kommun. En demokratisk stad där alla kan bidra till och påverka det gemensamma. En stad med friskare, friare och klokare invånare som kan ta initiativ, lösa problem, bemöta framtidens utmaningar och skapa nytt. En öppen stad där människor från olika delar av världen möts och blandas. En kommun som med sina satsningar på kulturen kan bli en svensk och europeisk förebild. Utan starkt kulturliv blir Norrköping en stad utan identitet och historia och utan förmåga att bygga framtiden. En stad där vi är främlingar för varandra och hänvisas till marknadens och massmediernas utbud. En tråkig stad utan mötesplatser.

Med en progressiv kulturpolitik ska vi utveckla kulturstaden Norrköping. Kulturpolitiken är en nödvändig del av kommunens insatser för utbildning, vård och omsorg, samhällsbyggnad, brottsbekämpning och beredskap. Dess syfte är att tillhandahålla en infrastruktur som ger invånarna tillgång till och deltagande i sång, musik, film, dans, bildkonst, scenkonst, litteratur, cirkus, idrott och sport, natur- och friluftsliv, bildning och föreningsliv. Vänsterns kulturpolitik har sex målsättningar:

De sex kulturpolitiska målen

1. Att bygga ett kulturliv präglat av gemenskap och mångfald.
2. Att ge förutsättningar för kulturinstitutioner och fria konstnärer och kulturutövare att utveckla sina verksamheter i frihet och strävan efter kvalitet.
3. Att säkra allas möjlighet att delta i och tillägna sig kulturellt skapande och ha tillgång till friluftsliv och naturupplevelser, i synnerhet barn, ungdomar och äldre.
4. Att främja bildning och historisk förståelse i syfte att bygga en hållbar framtid.
5. Att främja idrott, friluftsliv och naturupplevelser som självklara delar av kulturen.
6. Att främja kulturverksamheter som stärker samhällets demokratiska grund och motarbetar förtryck, diskriminering och auktoritära tendenser.

Ansvar för att genomföra de kulturpolitiska målen vilar på ett återuppbyggt kultur- och fritidskontor som svarar mot kultur- och fritidsnämnden – alltid i nära samspel med kulturens institutioner, civilsamhällets föreningar och kommunens invånare.

1. Kulturen ger gemenskap och mångfald

Norrköping har ett rikt föreningsliv och en mängd olika mötesplatser, från danslokaler, konstnärliga verkstäder och träningslokaler till debattforum, studiecirkel och repetitionslokaler för musik och teater. Mötesplatser skapas också kring den offentliga konsten på gator och torg. Norrköping erbjuder inte bara mötesplatser för varje förening, samfund, verksamhet, kulturform eller konstform för sig, utan även platser där de möts och samarbetar – unga och gamla, infödda och invandrade, musiker och motorentusiaster, konstpedagoger, fotbollstränare och bibliotekarier. Stadens större kulturinstitutioner – kulturhusen, biblioteken, museerna, konsertlokalerna, scenerna – fungerar som noder för sådana möten och samarbeten. Norrköpings kulturliv är förankrat i det lokala och nyfiken på det globala, välkomnande för internationella utbyten.

Åtgärder för att nå det första kulturpolitiska målet:

- En återställning och höjning av föreningsbidrag, verksamhetsbidrag och arrangörsbidrag, samt en höjning av bidragen till bildningsförbunden.
- Höjda bidrag till organisationer för invandrare och etniska eller nationella minoriteter.
- Satsningar på offentlig konst, skulpturstråk och samhällsbyggnad som bjuder in medborgarna till medverkan.
- Fler kommunala samordnare som främjar samarbeten mellan civilsamhällets aktörer och fungerar som rådgivare åt föreningar och kulturutövare i frågor om lokaler, ekonomi och utbildning.
- Ett generöst utbud av billiga eller gratis lokaler och anläggningar för kultur- och idrottsföreningar, bildningsverksamhet, samt för hästsport och motorkultur.
- En satsning på internationella utbyten, stipendier och fristäder för författare, konstnärer, filmare, musiker och kulturutövare.

2. Kulturen främjar skapande, förändring och kreativitet

Den ger oss invånare fantasi och möjlighet att tänka utanför boxen. Konst, teater, film, musik och litteratur hjälper oss till inlevelse i varandras liv, ger oss något att leva för, får oss att sträcka på oss och förverkliga våra drömmar och visar hur det egna livet hänger ihop med historien, samhället och världen. Norrköpings kulturinstitutioner, konstnärliga verkstäder och mötespunkter är fantasins arbetsplatser. Kommunen ger stadens kulturinstitutioner och fria kulturutövare så goda förutsättningar som möjligt att utveckla sina verksamheter i frihet och med sikte på kvalitet. Så får Norrköpings invånare tillgång till ett brett, djupt och mångsidigt utbud av bildning, konstnärliga uttryck och andra kulturupplevelser.

Åtgärder för att nå det andra kulturpolitiska målet:

- Höjda verksamhetsanslag och vidgade uppsökande uppdrag till Symfoniorkestern, Konstmuseet, Cnema och Kulturkvarteret Hallarna.
- Uppförande av ett nytt stort kulturhus med lokaler och ateljéer för musik, teater, dans, cirkus, och galleri- och utställningsverksamhet i nya stadsområdet runt Ostlänken.
- Verksamhetsanslag och lokaler för etablering av ett ambitiöst "Arkiv för det oförklarade" i Navestad.
- En långsiktig och utökad filmfond för en stark och växande filmbransch.
- Inrättande av kulturfonder där institutioner, föreningar och konstnärligt verkssamma kan söka utvecklingsmedel. En årlig avsättning av 2 % av kommunala överskott ger både möjlighet till upprättande av fonder och delfinansiering av andra satsningar.
- Fler billiga lokaler och ateljéer för fria kulturutövare.

3. Alla har tillgång till kultur

Norrköping är en öppen kommun där kulturen är en självklar del av vardagen, tillgänglig för alla. När invånarna möts, organiserar sig, tar initiativ och skapar evenemang blir Norrköping en trygg-are stad. Kulturen är därför öppen och tillgänglig för alla, ungdom och pensionärer, invandrare och infödda, samt personer med fysiska eller psykiska funktionshinder. Samtliga kommunala och kommunalt understödda kultur-verksamheter främjar invånarnas tillgång till kulturen och möjlighet till skapande. Inträden är om möjligt gratis eller anpassade till besökarens plånbok. I kultur, idrott och andra fritidsverksamheter finns plats för alla och alla känner sig säkra, oavsett kön och sexuell läggning.

Kulturverksamheterna prioriterar också samverkan med kommunens förskolor, skolor, vuxenutbildningar och fritidsgårdar. Det främjar och stimulerar ungdomars språkliga och intellektuella utveckling och fantasi, och motverkar därför missbruk, psykisk ohälsa, gängvård och kriminalitet. Särskilda satsningar görs för nyanlända och etablerade invandrare för att stimulera språkinläring och hemhörighet, vilket i sin tur motverkar segregation och utanförskap. De som på grund av ålder, sjukdom eller funktionshinder inte kan ta sig till mötesplatserna får hjälp att delta av ledsagare, uppsökande kommunanställda kulturarbetare och tekniska lösningar.

Åtgärder för att nå det tredje kulturpolitiska målet:

- Kostnadsfria resor för skolklasser som besöker kommunens muséer, teatrar, biografer och konserthus.
- Gratis kulturskola.
- En genomlysning av all kultur-, fritids, och föreningsverksamhet ur ett jämställdhetsperspektiv med efterföljande satsningar för att stärka kvinnors roll och synlighet.
- Ett utvidgat uppdrag för kulturskolan och folkbiblioteken som innefattar upp-sökande verksamhet. Trösklarna som beror på klasstillhörighet och bakgrund ska bort.
- Kommunanställda poeter, dansare, artister, musiker, skådespelare, filmare, konstnärer med flera med uppdrag att besöka skolor, LSS-boenden, fängelser, äldreboenden, sjukhus och arbetsplatser. De anlitas även för offentliga konstverk och konsthändelser, festspel och festivaler. Delar av arbetstiden reserveras för eget skapande.
- En satsning på kultur på arbetsplatsen, genom samarbete mellan kommunens kulturverksamheter och arbetsgivare inom både privat och offentliga sektor.
- Kulturhus inrättas i varje stadsdel och större tätort i kommunen, ofta samlokaliserade med biblioteksfilialer och idrottsanläggningar, genom nybyggnationer, upprustning av befintliga lokaler och samverkan med föreningsliv och fritidsgårdar.
- Översyn, upprustning och bättre nyttjande av kommunens slöjdsalar, verkstäder, gymnastik- och idrottshallar, kök och skolbibliotek.
- Kommunala ledsagare och kulturarbetare bistår personer som på grund av ålder eller funktionshinder har svårt att besöka möten och kulturevenemang.
- Fler konstverk och installationer i utbildningslokaler främjar kreativitet och fritt tänkande.
- Även på våren ordnas en kulturkväll, liknande kulturnatten på hösten.
- Stimulera och delfinansiera kulturevenemang i enskilda stadsdelar och på landsbygden i samverkan med förenings- och kulturlivet.
- En stor satsning på stadskonst och gatukonst i hela Norrköping.
- Upprätta en uppdaterad kulturkarta efter samma modell som Naturkartan.

4. Vi minns arbetarstadens historia

Invånarna minns vad som varit och vet därför desto bättre hur framtiden bör byggas. Norrköpings starka arbetarklass- och föreningslivsarb bevaras och fortsätter att inspirera nya generationer. Kommunala riktlinjer, stödåtgärder och insatser behandlar stadens och kommunens historia varsamt och nyfikat.

Åtgärder för att nå det fjärde kulturpolitiska målet:

- Ökat verksamhetsanslag till Stadsmuseet för fler utställningar, mer pedagogisk verksamhet riktad mot skolor, samt utvidgning av lokalerna.
- Andra historiskt inriktade museer och föreningar ges ett vidgat uppdrag att synliggöra det förflutnas sediment i samtiden.
- Stöd till forskare, författare, filmare, släktforskare och konstnärer som utforskar hela kommunens historia.
- Särskilda stöd till studieförbund och studiecirkelar i amatörhistoria och "Gräv där du står"-cirkelar.
- Fler kommunstödda historiska stads- och samhällsvandringar, delvis i form av sommarjobb för unga.

5. Natur och idrott är kultur

Idrott, cirkus, dans, hästsport samt naturvård och friluftsliv är avgörande delar i Norrköpings kultur. Via idrotten som motion eller tävling finner många en väg till hälsa, gemenskap och glädje. Här främjas och odlas förståelsen för livets grunder, förutsättningar och inramning för såväl det individuella livet med frågor om hälsa, lek, träning och fysiska prestationer, liksom det kollektiva gemensamma livet. Norrköpings barn och ungdomar har därför jämlik tillgång till sport och idrott oavsett klass, bakgrund, eller kön. En god naturanvändning och stadsplanering, präglad av miljöhänsyn, biologisk mångfald och umgänge med djur och växter bidrar till ett rikt, hållbart och meningsfullt liv.

Åtgärder för att nå det femte kulturpolitiska målet:

- Anläggningar för idrott, motion och friluftsliv i varje stadsdel och större tätort i kommunen.
- En inventering och upprustning av stadsnära grönområden för samordning mellan olika invånarintressen.
- Etablering av nya kolonilotter, stadsodling och lekplatser.
- Fler anpassade promenadstråk för äldre och funktionshindrade.
- Fler kommunalt understödda fruktträdgårdar och bärodlingar.

6. Kultur är demokrati

I en kommun som främjar människors skapande i frihet och gemenskap växer demokratin. Invånarna lär känna varandra. De är trygga. De känner sin plats och dess historia. Oavsett ålder har de tillgång till kunskap och fantasi, liksom till platser för lek och idrott. Allt detta ökar deras förmåga och lust att ta ansvar för det allmänna, det vill säga för varandra, och delta i beslut om samhällets prioriteringar och framtida utformningar. Demokratin är inte längre något som utövas av politikerna i rådhuset utan den växer underifrån i hundratals cirklar, föreningar och verksamheter som är öppna och tillgängliga.

Åtgärder för att nå det sjätte kulturpolitiska målet:

- Återkommande medborgarforum i exempelvis Hörsalen för samtal och arrangemang om kommunens kultur som påverkar på riktigt.
- Inrättande av lokala demokratiarenor där invånarna kan påverka användning av kommunal mark och kommunala lokaler.
- Experimentplatser för deltagande demokrati med verklig medborgarmakt.
- Medverkan av konstnärer i kommunens planprocesser för stads- och landsbygdsutveckling.
- Utökad användning av kommunens anslagstavlor och reklamskyltar för att sprida information om kommunens kultur- och föreningsliv.
- En satsning på arrangemang knutna till historiska minnesdagar för demokrati, fred och mänskliga rättigheter.

Visionär kulturpolitik ger starkare välfärd och samhällsekonomi

I samverkan med andra kommunala insatser resulterar de kulturpolitiska målen i bättre välfärd, lyckligare invånare och en gynnsam samhällsutveckling i stort:

- Mer meningsfulla och lyckliga liv för kommunens invånare
- Lägre arbetslöshet, minskad segregation och minskad kriminalitet genom starkare social integration
- Förbättrade skolresultat i en mer stimulerande skolmiljö, med friskare, kunnigare och mer fantasifulla elever
- Fler kontakter och ökad förståelse mellan invånare med svensk och invandrarbakgrund
- Förbättrad folkhälsa via fler sociala kontakter och fler verktyg för att hantera psykisk ohälsa
- En starkare arbetsmarknad och besöksnäring ger högre ekonomisk tillväxt
- Norrköpings befolkningsutveckling stärks då vi blir en intressantare kommun att leva och arbeta i.
- Ett starkare och mer mångsidigt kulturliv stärker den lokala demokratin.

Men vad kostar det?

Satsningar på kulturstaden Norrköping ger alltså samhällsekonomiskt positiva effekter. Genom befolkningsökning, höjd kompetens, större kreativitet, starkare varumärke och friskare befolkning ökar den ekonomiska aktiviteten och därmed skatteintäkterna. Det kostar helt enkelt mer att inte satsa på den breda kulturen.

De satsningar och investeringar som krävs för att stärka kulturen är små i jämförelse med hela kommunens ekonomi och ger mer tillbaka. Att fullt ut förverkliga dessa sex kulturpolitiska mål förutsätter att hela samhället investerar i kulturen. Både Region Östergötland och Riksdagen bör därför satsa på kulturens infrastruktur istället för att låta den förfalla. Näringslivet bör också ge sitt bidrag. Men väldigt mycket kan Norrköpings kommun göra själv, om viljan finns. Genom avsättningar från kommunens överskott, utökad budget för Kultur- och fritidsnämnden samt självfinansierande kultursatsningar kan flera åtgärder förverkligas mycket snart.

Kultursatsningar är nödvändiga

Kultursatsningar är nödvändiga. Det är kulturen som ger substans och riktning åt samhället och välfärden. Konsten består av alla bilder, sånger och berättelser som ger mening åt den stora kollektiva verksamheten, samhället. Tack vare den förstår vi meningen med att investera i människors välmående, lär oss känna solidaritet och förstår vikten av demokratisk praktik.

Våra förslag och satsningar ska ses som investeringar i kommunens demokratiska infrastruktur. Liksom på 1930-talet eller efter andra världskriget måste samhällen som i dag önskar bevara sin demokrati föra en beredskapspolitik i form av framsynt samhällsbyggnad. Det innebär omfattande investeringar i gemensam välfärd som skola, sjukvård och äldreomsorg. Det innebär också uppbyggnad av ett starkt och fritt kulturliv som ger motståndskraftiga demokratiska strukturer och vanor.

När ett starkt Vänsterparti är med och styr Norrköping kan dessa visioner för kulturkommunen bli verklighet. De flesta förslag går att genomföra relativt snabbt. Andra kan ta fler mandatperioder att förverkliga. Vi kommer att driva dessa frågor så att alla norrköpingsbor får tillgång till ett starkt, fritt och levande kulturliv och kan njuta av att se hur världen klarnar och vidgas.

